

Xaver – Jindra

Odboj na Kutnohorsku a Čáslavsku

VÁCLAV VEBER

Skupina Xaver – Jindra vlastně neexistovala, šlo o tři navzájem propojené velké skupiny, které často používaly uvedené sousloví jako poznávací heslo při vzájemném styku. Do činnosti těchto skupin se zapojilo skoro 300 občanů z okresů Kutná Hora, Čáslav a dalších míst v okolí Železných hor až po Chotěbořsko. Všichni společně hledali příležitost i rady, jak se začlenit do protikomunistického odporu a eventuálně i do odboje. Roztrpčení porážkou demokratů v únoru 1948, mnozí navíc komunistickým převratem bezprostředně osobně postižení, byli jednoznačně odhodláni bránit se. Ústředními postavami protikomunistického boje byli v této oblasti bezesporu Karel Hořínek, který aspiroval na vojenské vedení celé plánované akce, Jaroslav Němeček, jenž byl respektovaným vedoucím skupiny Čáslav, a Josef Němec, stojící v čele skupiny Kutná Hora.

Pokud můžeme soudit z vyšetřovacích spisů, stál na počátku celé činnosti Josef Bičíště (nar. 12. 3. 1893), v únoru 1948 vrchní rada ministerstva zemědělství a místopředseda Národního pozemkového fondu, přední člen národně socialistické strany (od roku 1925), kterého bychom mohli zařadit do jakési pomyslné druhé kategorie stranických předáků.

Víme, že vítězství komunisté nechali v podstatě krátce po Únoru první garnituru svých protivníků na pokoji, tlačili je k útěku ze země a svou perzekuční činnost namířili na skupinu dalších funkcionářů strany, kteří tvořili svému vedení jisté zázemí. Také J. Bičíště byl ještě koncem února zatčen a držen ve vyšetřovací vazbě. Obviňován byl z toho, že se

činně zúčastnil přípravy údajného přepadení Československého rozhlasu skupinou mladých národních socialistů – dobytí rozhlasu mělo být začátkem protikomunistického povstání. Nevíme, zda obvinění vycházelo z nějakých skutečných činů, nebo bylo vymyšlenou provokací, jakých v té době bylo dost, jisté je, že se Bičíště k ničemu nepřiznal a také z ničeho nezákonného nebyl usvědčen. V červenci 1948 ho Státní bezpečnost ze zajišťovací vazby propustila (Bičíště měl už s vězněním své zkušenosti: pět let strávil v nacistickém koncentračním táboře ve Waldheimu). Ze zaměstnání ho ovšem vyhodili, a protože to jeho věk umožňoval, byl pensionován. Státní soud, odd. Brno, když ho v roce 1951 soudil (a odsoudil na 17 let do vězení), skoro ironicky kon-

Josef Bičíště

Foto: NA

Uprchl dne: **1. 12. 1945**

Zakl. čís. **1411** Obr. **3976** Ods. **6152**

Společný má - nemá.
Osobní spis založil:
- Uzavřený listov nápravných z Mirov

Na útěku dopaden:
Pokus, příprava útěku:

astompil trest sám dae 19
odan-a do vazby -- trestu dne / 19 v hod. kým

OSOBNÍ SPIS

Bičistě Příjmení **Josef** Jméno **Žeměst- n- lo** Zaměst- n- lo **Mich- rada** Původní parol.: **ve**
voják Voják **nevoják** Voják **Kav**
česká Národ- nost: **česká** Dříve trestán: **ne**

Narozen(a) **12.3.1893** Kde **Brno** Okres **Brno**

1. od **9.15** 1950 19- hod. do **26.6** 1952 12 hod, t. j. 2 r., 1 m., 16 d., 17 hod.
2.
3.
4.

Vazba

Odsouzen-a rozsudkem (nálezelem) 1. **St. S. Brno** z **16.5** 1952 č. j. **15 II 54/2 4 SR II**
2.
3.
4.

K trestu 1. **17 roků o.s.** 3.
20.000 Kč
2. 4.

Pro trestný čin 1. **§ 12, 1c z. 231/48 Br.** 3.
2. 4.

Nástup trestu **26.6.1952 12.00**
Počátek trestu 1. **9.5.1950 19.00** 3.
2. 4.

Přerušení trestu
Konec trestu **4.5.1967 18.00** 3.
2. 4.

Další opatření **Prostřednictvím na šloby pop. celého jmění**
Propuštěn na svobodu dne a hod. **Amnestie 10.8.1962** Nebezpečnost:
Poslední bydliště (před zatčením) **Brno XII u Šaldova 7**
Bydliště po propuštění **10. Zlatomírská 20**

Titulní strana vězeňského spisu Josefa Bičiště

Foto: NA

statoval, že měl kolem 10 tis. měsíčně důchodového příjmu, a že tedy nechápe jeho postoj.⁴ Dnes už také dobře víme (např. z pěkné Kourovy studie o Nestávalovi⁵), že druhá garnitura národně socialistických předáků nezůstala po únoru 1948 s rukama v kapsách. Nestával, Horáková, Přeučil, Zemínová a další vytvořili tzv. šestku, která se snažila udržet ilegální stranu národních socialistů při životě. Navázala spojení s vedením strany, jež uteklo do emigrace, a organizovala první aktivity, jako např. sběr zpráv o situaci v zemi, podporu rodin zatčených funkcionářů apod. Jednotliví funkcionáři si rozdělili Česko do oblastí, nad nimiž převzali jakýsi patronát, a Bičíště byl jistě o této činnosti informován a zdá se, že se do ní zapojil. Protože měl letní vilu v Ledečku na Sázavě, směřovala jeho činnost do této oblasti, a že v tomto duchu pracoval, můžeme považovat za prokázané. Při soudním líčení přiznal přímé kontakty s Fráňou Zemínovou, to, že jí dodával potravinové lístky i peníze do zvláštního fondu na podporu rodin zatčených straníků a také zprávy, hospodářského i politického obsahu, které shromáždil. Dá se říci, že v létě 1949 už docela aktivně hledal spojení s bývalými hodnověrnými národními socialisty v této oblasti, a když se v září u jednoho z nich, Josefa Koudelky, člena strany od roku 1926, dověděl o činnosti Karla Hořínka, projevil mimořádný zájem. Jenže Hořínek neměl podle něho úplně správný profil, jak je zmíněno dále: zapletl se s nacisty, a byl dokonce odsouzen na 7 let do vězení a z nápravného zařízení uprchl. Bičíště dlouho váhal, zda má právě s Hořínkem navázat úzký kontakt, i když jeho práci jistě oceňoval. Zdá se, že se rozhodl zamítavě.

¹ *Archiv bezpečnostních složek* (dále jen *ABS*), fond Vyšetřovací svazky, arch. č. V-837 Hradec Králové, a *Národní archiv* (NA), f. Státní soud, odd. Brno 1, sp. zn. Ts II 57/52.

2 KOURA, Petr: Měl jsem rád svou republiku – životní příběh politického vězně dvou totalit JUDr. Josefa Nestávala. *Sborník Archivu ministerstva vnitra*, č. 4, 2006, s. 149n.

Bičístě byl jistě důležitou osobou, která stála na počátku protikomunistické aktivity v této oblasti, ale spojovat výsledky protikomunistické činnosti pouze s ním a jeho nepočetnou skupinou by asi neodpovídalo pravdě. Šlo o celkovou tendenci, proud, který přinášela doba a hlavně komunistická perzekuce i praktiky, jež poškozovaly zájmy občanů a urážely jejich demokratické citění. Dalším z iniciátorů byl např. Miroslav Krch (nar. 20. 1. 1927), „vyakčňený“ úředník, který sice po nuceném odchodu z Prahy bydlel v Táboře, ale snažil se nalézt stejně smýšlející na svém bývalém pracovišti. Začal s protikomunistickými letáky už v době XI. všesokolského sletu v červenci 1948, spolu s Přemyslem Stehlíkem (nar. 22. 2. 1921) a za pomoci svého bratra, který uprchl do Francie, vypracovali jakési směrnice zakládání ilegálních skupin a hledali jejich uplatnění.³ Skončili v Čáslavi u rolníka Václava Fíly (nar. 12. 1. 1921), který takovou skupinu ustavil, přivedl k činnosti i Jaroslava Němečka, o němž se podrobněji zmíníme dále. Fílova skupina měla zřejmě náročnější program, sháněla nejen peníze do vytvářeného fondu na podporu zatčených, ale také zbraně, i když pro budoucnost (ovšem nezdá se, že by je chtěli použít). Jejich vrcholným cílem měly být sabotážní akce destruktivního typu, např. si připravili výbušninu na vyhození čáslavského sekretariátu KSČ do vzduchu, ale svůj záměr neuskutečnili. V polovině roku 1949 Fíla z důvodů nám neznámých svou činnost postupně ukončil a odešel do ústraní. Jedné z členek skupiny, Zdeně Šťastné z Čáslavi, předal tajný seznam členů a s ním i pověření, aby ho odevzdala jeho nástupci, kterým měl být právě

Jaroslav Němeček – celý tento proces ovšem nějakou dobu trval.

Nemůžeme přehlédnout ani aktivitu a iniciativu tzv. agentů-chodců neboli kurýrů, kteří přicházeli na celé území republiky. Úkol zakládat odbojové skupiny patřil k jedné z nejdůležitějších. Mnoho o nich nevíme, protože je StB většinou nedostihla, v různých vyšetřovacích spisech této kauzy jsou na ně jen vedlejší odkazy. Nejčastěji je jmenován „agent CIC“ Evžen Vítek, který zřejmě za celou dobu prakticky dvou let několikrát přešel hranice a přinášel pokyny, rady, úkoly i posiloval odhodlání. Připomeneme ho na konci článku. Jistě však nebyl sám.

KAREL HOŘÍNEK A JEHO PLÁN OZBROJENÉHO POVSTÁNÍ⁴

Karel Hořínek (nar. 5. 12. 1901 v Olomouci) je výjimečná, ale také problémová postava třetího odboje. Byl zřejmě oddán republice, demokracii i Masarykovi. Po odchodu z práv, která nedokončil, absolvoval v letech 1922–1924 vojenskou akademii v Hranicích a sloužil v různých posádkách první republiky. Jeho vojenskou kariéru lze asi považovat za průměrnou, začal jako poručík a armádu opustil v březnu 1939 jako štábní kapitán. Prožil Mnichov a zvláště těžce nesl předání výzbroje německým jednotkám, ale podřídil se. Víme, že se protektorátní instituce snažily začlenit demobilizované vojáky do normálního života, nejčastěji byli zařazováni do státního aparátu. Tak i Hořínek byl v červnu 1939 přidělen jako tajemník do služeb bývalého Zemského úřadu, s přihlédnutím k bydlišti do okresního úřadu v Pardubicích. Tam pobyl jen krátce (do října 1939), v letech 1939–1942 působil jako tajemník v Dašicích, v místě

svého bydliště, a hned nato se opět vrátil do Pardubic a pracoval na magistrátu jako řadový úředník. Nevyšvětlil, co ho vedlo k tomu, že se v roce 1944 zapojil jako řečník do sboru přednášejících v rámci Ligy proti bolševismu a v Pardubicích i okolních městech přednesl koncem války asi 35–40 přednášek na téma hrozby bolševismu a nutnosti obrany proti němu. Sám při výslechu uvedl, že přednášky neměly velký ohlas a spíše se minuly účinkem, ale okupanti jeho snahu ocenili – byl jedním z pěti v pardubickém kraji, který obdržel stříbrnou svatováclavskou orlici, nacistické vyznamenání, které bylo pro každého odměněného danajským darem, neodpuštělným proviněním nejenom v očích soudních institucí, ale i veřejnosti. Již 10. 5. 1945 byl Hořínek zatčen jako kolaborant, ale zřejmě nepatřil k těm, na něž byl upřen hlavní zájem. Od října 1945 až do dubna 1946 byl v pankrácké věznici a příležitostně pracoval. V květnu 1946 měl být postaven před Lidový soud v Pardubicích. Nevíme, proč se soud nekonal, neúčast svědka, jak znělo zdůvodnění, je nevěrohodný argument. Hořínek byl opět přesunut, tentokrát k řádnému soudu do Chrudimi, který ho v říjnu 1946 odsoudil ke 14 letům vězení. Důvody byly dva: jednak již zmíněná přednášková činnost proti Sovětskému svazu a kolaborace (důkazy a argumenty odpovídaly hektické době, prý mluvil s nacistickými kolegy na magistrátu německy, chodil s nimi do zábavních podniků a restaurací, údajně se hlásil do německé armády, ale nebyl přijat, udávání českých lidí mu ale nikdo neprokázal, soud konstatoval, že tak mohl snadno činit) a potom skutečnost, že se jako profesionální voják,

3 ABS, f. Vyšetřovací svazky, arch. č. V-1077 HK (Krch, který údajně koncem roku 1949 ukončil svou protikomunistickou činnost, byl zatčen a vyšetřován až v roce 1952 a dostal 5 let, Stehlík 4 roky a Fíla 7 let vězení).

4 ABS, f. Vyšetřovací svazky, arch. č. V-1187 HK, 1. část, a arch. č. V-1188 HK, kde jsou výpovědi Karla Hořínka. Viz NA, f. Státní soud, sp. zn. 6 TS I 21/52, a NA, f. Generální prokuratura, sp. zn. Rk 282/56 a T 435/52.

6X 12

P l á n .

pro ilegální činnost vypracovaný býv.škpt.H o ř í n k e m.

Od února 1948 nastaly pro náš národ tyto skutečnosti:

Režim, jehož je Komunistická strany československa představitelkou, zmocnil se nezákonným způsobem vši moci ve státě.

Porušil hrubě občanské svobody:

- znásilněním volebního výkonu tím, že postavil národ před 2 alternativy, jež prakticky nedávaly možnost svobodné volby.
- potlačením svobody projevu, slovem a tiskem, jakož i potlačením svobody učení a vědeckého bádání, jež obě postaveno do služeb výlučně jedné ideologie.
- útoky proti náboženstvím a tím proti nejvnitřnějším citům většiny našeho lidu.
- stálými konfiskacemi a dalším znárodňováním nad stanovený program zbavuje národ jeho přirozené základny hospodářské.
- útoky na čelné představitele našeho národního života.

Dále, že tento režim

- formou neutochajícího třídního boje a záměrně pěstěné třídní nenávisti vnáší stálý neklid a nepřátelství do řad našeho lidu, vytvářeje z něho 2 navzájem nepřátelský proti sobě stojící tábory.
- soustavně vyvolává vzájemnou nedůvěru, teměř u všech příslušníku našeho lidu-
- svým tuhým policejním systémem budí v širokých vrstvách lidových stálý pocit nejistoty a strachu.
- persekucí těch, kteří z režimem nesouhlasí, nutí stále vel-

Hořínkův plán

- 2 -

kou část našich lidí, aby hledali útočiště v exilu a žili bez vlasti.

- hospodářskými smlouvami vytváří situaci, v níž plody práce našeho lidu přicházejí více k užitku SSSR nežli nám a zdroje země jsou stavěny do služeb cizích.
- porušuje zásady humanity zaváděním tábora nucené a člověka nedůstojné otročí práci.
- vysokými cenami za předměty bezpodmínečné potřeby odčerpává soustavně pracně hromaděné úspory lidu.
- zaváděním kolektivních forem hospodaření podřívá našemu lidu vrozený a vzácný přirozený popud k pracovitosti.
- falešně upravuje smysl našich dějin tím, že si namnoze přisvojuje naše velikány a činí z nich mluvčí své ideje, dále, že využívá velkých myšlenkových proudů z naší minulosti k tomu, aby těžil z nich vzácný materiál propagační pro cíle blahu a prospěhu národa za časté cizí.
- že převádí z velké části naše dělnictvo na pozice internacionalismu a staví je tak do příkrého rozporu s ostatním národem.
- že záměrně staví do pozadí a zlechčuje význam osob o náš národ nejvíce zasloužilých a soustavně pěstuje kult postav našemu lidu cizích.
- budí obavy, že prosazováním materialistické filosofie přivodí k popření veškeré individuality a všech nadlidských a objektivně platných řádů a povede nutně k zavedení podle potřeby proměnlivé a tudíž nejisté morálky.

Antonín Karel

- 3 -

14

Tím vším je národ ve své pravážné většině uváděn ve stav hluboké nespokojenosti a nejistoty o svůj osud.

Nemajíce žádné možnosti demokratické dohody a úpravy stávajících poměrů cestou parlamentární ajsouce pevně přesvědčeny, že všechny tyto pokusy by vyzněly nadarmo, ba, že by vedly ještě k většímu útisku těch, kdož by se o takovou úpravu pokoušeli,

vcházíme do společenství, jehož účelem je boj za svobodu národa a cílem obnovení všech občanských práv a svobod v duch zásad obou prvních presidentů.

F o r m a b o j e .

Ješto se veškerá moc výkonná nachází v rukou protivníka a otevřený boj by neměl pro nás vyhlídek na úspěch, volíme v této době jediné možnou formu boje a to

f o r m u b o j e p o d z e m n í h o .

F á z e b o j e .

I./ Údobí organisace

je fází výstavby sítě skupin a velitelských orgánů.

II./ Údobí akční,

je st fází po vybudování jednotlivých sítí a obsáhne v sobě všechny činnosti :

Zpravodajskou

Propagační

Sabotážní

Teroristickou

Horst Karl

- 4 -

15

Bojovou
Spojovací
Mobilisační

III./ Údobí ozbrojeného povstání,
jest poslední fází podzemního boje, jenž tak přejde v boj otev-
řený o svržení režimu.

P ř e d p o k l a d y ú s p ě c h ů,

- a./ že podzemní boj bude řízen z jednoho střediska-ústředí, jež stanoví pravidla pro vybudování sítě, vymezí všeobecné úkoly a pravomoc podřízených velitelů, stanoví řídicí zásady boje, postará se o potřeby hnutí /finační a materiální/, bude řídit veškerou činnost hnutí a při tom spolupracovati s představiteli všech kruhů naší zahraniční emigrace.
- b./ že vedení vojenské bude nadřazeno politickému.
- c./ že síť skupin bude tak početná a tak vybavená, aby poslední fázi boje bylo možno provést v krátkém čase, nebo v případě nezdaru přejít do úspěšné obrany v oblastech, které jsou pro to svoji konstelací výhodné./oblasti horské/
- d./ že budou zainteresováni na ideích hnutí všechny vrstvy obyvatelstva bez ohledu na jeho stranickou příslušnost, tedy i vrstva dělnická jako prvek nejradikálnější.
- e./ že bude splněna podmínka utajení.

Č i n n o s t o r g a n i s a č n í .

Účelem této činnosti jest:

Horáček Karel

- 5 -

16

Rozprostřít po celém území státu, nebo alespoň v jeho nejvýhodnějších oblastech síť skupin podzemního hnutí, jež budou výkonným činitelem v údobí akcí a vyškoleným kádrem velitelským pro poslední údobí boje.

Provedení:

Vyhledati a stanoviti velitele v okresech amkrajsích s jejich spolupracovníky./ propagátor, zpravodajec, a řídící akcí/.

Vytvořiti v městech a na vesnicích skupiny o 3 až 4 lidech s níž jeden bude vždy velitel.

Tyto skupiny/roje/ slučovati později v družstva, čety a roty.

Z á s a d y.

- 1./ Výběz osob musí obsáhnouti všechny složky lidu,
- 2./ musí to býti osoby starší 25 let a dobré pověsti,
- 3./ prosté všech náruživostí,
- 4./ obětavé, ukázněné, odvážné a mlčenlivé.

Poznámka.

Výhodné bude vliiti členy skupin s osob bývalých nebo aktivních vojáků, kteří jsou obeznámeni v zacházení se zbraněmi a se zásadami taktiky.

Mimo členy skupin bude úkolem okresních a krajských vedoucích získati i spolupracovníky a informátory ze stavu prokurátorů, vyšetřujících soudců, předsedů senátů, dozorců vezňů, přísl. SNB, úředníků, učitelů, kněží a hlavně funkcioářů KSČ.

Hotoví se k tomu

který přísahal, že bude bránit republiku, nezapojil do druhého odboje a přísahu tak nesplnil. Hořínek se na místě odvolal, soud k odvolacímu jednání zasedl až v červnu 1948 a trest mu zmírnil ze 14 na 7 let – zrušil paragraf vojenské zrahy (nezapojení se do odboje), ale ponechal protibolševickou činnost a kolaboraci. V lednu 1949 byl již Hořínek v pracovním táboře na dole IDA v Malých Svatoňovicích. Od počátku myslel na útěk a považoval ho za možný, protože vězňové pracovali venku a hlídání byli zřejmě nedostatečně. Rozhodně chtěl pracovat proti režimu, při výslechu krátce po zatčení o své motivaci prohlásil mj.: *Podle zpráv, které jsem získal ve vězení, jsem se domníval, že velká část národa je nespokojená a snaží se přivodit zvrát tohoto státního zřízení.* Na útěk se připravoval krátce. Přichystal si civilní oblečení a ukryl ho venku v křoví, pro začátek si také našetřil určitý obnos (bylo to 120 korun, získaných prodejem přidělovaných cigaret) a začátkem července 1949 před polednem využil situace a s pomocí kolegů, kteří ho kryli, opustil pracoviště. Měl v plánu zmizet v blízkém Polsku a přejít na Západ, kde se chtěl zapojit do protikomunistického odboje, ale plán změnil a šel do vnitrozemí, do podhůří Orlických hor a odtamtud do kraje, který dobře znal, domů na Pardubicko. Důvod vysvětlil snadno: byl překvapen přijetím lidí, kteří ho vesměs podpořili a sympatizovali s ním (nikdo ho neudal), takže se rozhodl, že zůstane v ilegalitě a zapojí se do odboje doma. To se také stalo.

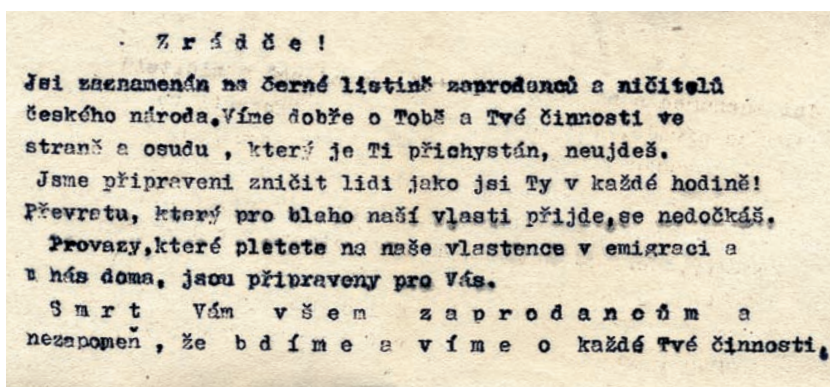
Od konce léta 1949 začal vyvíjet ilegální činnost na Čáslavsku, kde k ní byly podle něho nejlepší podmínky a kde byl také poblíž domova a rodiny. Usilovně hledal spojení na kohokoli, nejvíce ovšem toužil napojit se na nějakou řídicí organizaci, nejraději celostátního významu. Postupně kolem sebe vytvořil tým spolupracovníků, nejprve z těch, kteří se o něho starali. S jejich po-

mocí svůj vliv rozšiřoval. Netrvalo dlouho a skupiny, které se původně neznaly, se propojily, až se koncem roku 1949 vytvořily tři vedle sebe existující útvary na Čáslavsku, Kutnohorsku a v Železných horách. Jejich činnost byla až překvapující, ukrývaly trvale minimálně sedm ilegálně působících odbojářů (šlo zřejmě většinou o agenty-kurýry, ale také uprchlíky z různých komunistických zařízení, jako byl např. Hořínek sám, většinu z nich Bezpečnost nedostihla, nazývala je však teroristy), v některém období až jedenáct – jistě nebylo snadné je ukrývat, zabezpečit jídlem, popřípadě jim opatřit falešné doklady. Ze soudních spisů vyplývá, že mezi starajícími se odhodlanými občany převažovala představa, že dojde k brzkému válečnému měření sil a že mít k dispozici a poblíž vojensky vybavenou skupinu bude důležité. V této představě je utvrzoval zahraniční rozhlas. Činnost propojených skupin byla v podstatě totožná. Kromě péče o ilegální skupinu se členové cílevědomě snažili vytvářet obdobné skupiny ve všech důležitých místech své oblasti. Tak se vytvořil velký okruh odbojové aktivity – jak řečeno, Bezpečnost jich spočítala minimálně kolem dvou set, v některých hlášeních se dokonce píše o několika stovkách. Kromě schůzek, na nichž se utvrzovali ve svých aktivitách, se pokoušeli shromažďovat zbraně (původně platila zásada, že každý řádný člen skupiny musí mít osobní zbraň), zvláště úspěšní však v tomto ohledu nebyli, lovecké pušky a podobné zbraně nelze považovat za použitelné ve skutečném boji. Nejvýraznější jejich činností byly tzv. letákové aktivity. Byly dvojího druhu: výhružné dopisy a celé série básní (často humorného rázu, Bezpečnost odhadla jejich počet na třicet) a karikatur, útočících na režim i na Sovětský svaz. Výhružné dopisy byly posílány z Pardubic, rozmnožené na velmi primitivním cyklostylu (měl ho u sebe Hořínek), adresy dodávali členové skupiny, Hořínek je k tomu

vyzýval. V soudních spisech je jich poměrně dost, víme z nich, že byly posílány lokálním komunistickým funkcionářům, přednostně předsedům místních akčních výborů. Takové dopisy dostali např. předseda akčního výboru v Březí Josef Havránek, v Čejkovicích Alois Hradil ad. Někaký promyšlený systém v tom sotva byl, alespoň se nedá vypozařovat, i výhružné dopisy byly většinou totožné, jen s malými obměnami. Podpisy byly různé, také třeba O. P. Č. (Občanská popravčí četa).

Zřejmě samostatným Hořínkovým přínosem je plán akční činnosti odbojových skupin. Předpokládal tři fáze, také ovšem to, že lokální skupiny budou zapojeny do centrálního řízení, které Hořínek marně hledal (když se kontaktoval s Bičístěm, myslel, že je u cíle, ale propojení se nerealizovalo a ani by nesplnilo Hořínkovy předpoklady). Plán počítal s obdobím organizační výstavby jednotlivých skupin a jejich propojení formou velitelských orgánů až do nejvyšších míst, druhé období mělo být obdobím akčním, skupiny se měly podle svého zaměření a podle centrálního plánu věnovat činnosti zpravodajské, propagační, sabotážní, bojové, spojovací i mobilizační – pro každou z těchto forem měl Hořínek přesný návod. Vrcholem veškeré aktivity pak mělo být ozbrojené povstání, které předpokládalo, že otevřený boj proti režimu bude řízen z jednoho centra, že vojáci budou mít návrh nad politiky a že síť skupin bude tak početná a vybavená, aby *poslední fázi boje bylo možno provést v krátkém čase.*

Když se Hořínek hájil při vyšetřování, uváděl, že chtěli sice převrat, ale nestačili pro něj mnoho vykonat. Stále byli jen v etapě výstavby skupin, z druhé fáze snad zahájili činnost propagační (letáky a karikatury) a zpravodajskou – o té jsme se zatím příliš nezmiňovali z toho prostého důvodu, že kromě tvrzení nejsou ve spisech žádné konkrétní důkazy těchto zpráv. Mluvílo se o informacích získaných z různých velkých podniků v oblasti,

Ukázka výhružného dopisu

Foto: ABS

hlavně z Pardubic, Explosie, chemičky z Rybitví a Bílku u Chotěboře, Parama, čáslavského Kosmosu, ale doklady scházejí. Přiznal „zastřehování“ komunistických funkcionářů, několik nevýznamných krádeží skoro nepoužitelných zbraní, získání vysílací stanice, kterou však neuvedl do provozu, apod. Zajímavá je jedna epizoda: Hořínek si byl vědom toho, že aktivita odboje se stále více naplňuje spíše v rétorické oblasti a že chybějí činy. Dokonce se – podle svého vyjádření – rozhodl, že na Čáslavsku a v okolí ukončí svou organizační činnost a odejde do jiné oblasti Česka za stejným účelem. Ale pak zřejmě své úmysly přehodnotil a rozhodl se, že se poku-

sí o vlastní dílčí ozbrojené akce, jako je útok na některé představitele komunistické moci apod. Protože však byl věřící, dříve navštívil kněze⁵ a při zpovědi se ho dotázal, zda své plánované činy srovná se svým svědomím, a kněz mu jednoznačně naznačil, že jeho odhodlání nekoresponduje s křesťanskou morálkou (do protokolu Hořínek vypověděl, že při zpovědi vznesl dotaz: *Mohu při protistátní činnosti použít teroru ve formě útoku na jednotlivé osoby?* a nejmenovaný kněz mu prý bez váhání odpověděl: *Ne, to si nezodpovíte před Bohem ani před svým svědomím.*). Hořínek se podřídil a později se u soudu pokusil bránit, že žádné individuální akce na pokyn

- 5 Návštěvu kněze mu zprostředkoval Rudolf Mentlík, jeden z členů jeho skupiny, který byl v čekatelství době do františkánského Třetího řádu při kostele sv. Petra a Pavla v Čáslavi (měl řeholní jméno Pavel – viz ABS, arch. č. V-1187 HK, část II. Osobní spis R. Mentlík). Civilním povoláním byl zvěrokleštič. Rozsudkem Státního soudu v Praze byl v září 1951 odsouzen na 16 let do vězení (NA, sp. zn. 7 TS I 36/51). V jeho spisu je vložen zachycený dopis, který poslal svým známým a adresoval paní Aleně, dokládající, že i po ročním vězení odsouzení věřili v možnost násilného převratu, ovšem za pomoci Západu. V dopise mj. stálo: *Milá Aleno, v sobotu to byl rok, co jsem byl zatčen. Výročím jsem téměř oslavil v temnici. Ještě nejsem došetřen, aspoň podle jejich názoru. Ale já už jim nemám co říct. [...] Jim nevěř jedinému slovu. Mám s nimi zkušenosti. O bratra neměj starost, oni rádi straší a taky možná i tebe. [...] V Rumunsku a východním Německu byl zjištěn pohyb sovětských vojsk. Do západního Německa přibyla další armáda Atlantického paktu. Náraz nedá na sebe dlouho čekat. Budme trpěliví. Zachovej dobrou náladu tak jako my, i když nám kruží v žaludku. [...] Máme dojem, že se schyluje k bouři, na kterou tolik čekáme. [...] Měj hlavu vzhůru, ještě letos a doufám brzy, že budeme doma. Zdar a hodně síly.*

Buď ujistěn, že osud, který připravuješ našim lidem, že takový osud stihne Tebe, až se vlast osvobodí. Víme, jak terorizuješ spoluobčany dělníky, rolníky a všechny, kdož nemají tak prospěchářskou duši jako Ty. Jsi také udavačem a běda Ti!

Jak bývalo kdysi za stara, učil sedlák synka Kašpara

Mivali jsme tvrdé pány,
dráby, France, kastelány,
u šatlavy jako výr
čepýřil se mušketyr.
Sedlák, ten jen láteřil,
vrchnostem nic nevěřil,
někdy se i vzpurně choval,
bouřil se a rebeloval,
často v noci v běhu let
brousil kosu, koval cep,
na zámky pak chodil prát
kruté panstvo častokrát.

Pročtem ještě, hochu, spolu
mnohou selskou epištolu,
kterak panskou chasu zlovolnou,
tepali jsme rukou mazelnou.
„A jak je dnes, táto, s námi,
když tu máme s hvězdou pány,
jsou ti k nám přec vlídnější
spíš než panstvo dřívější?“
Dnes je teprv bída, brachu,
nedodáš-li pytel hrachu,
abys prodal chalupu,
když máš platit pokutu.
Nechceš-li být komunistou,
pak ti vezmou rukou jistou,
co nastřádal kdy Tvůj rod
pro sebe i pro národ.
„A tak táto – praví syn –
máme proto v ruce klín
složit jen a bédovat,
nebo cepy okovat,
a na rudé panstvo jít,
ukázat mu, že chceme žít.“

Čepička

Čepička, ach to je samec, chlapík saprlot,
ten má všechny paragrafy v kapse u kalhot,
soudí, jen se chumelí.
Zda-li pak tu někdo zbude,
kdo mu potom nadělí
jakous takous oplátku
provazovou oprátku.

Bez názvu

*Jak se Češi u Vás máte,
že tak bídě vypadáte.
Pětiletku tady máme,
div se práci nestrháme,
brzo budem podle not
zpívat píseň o překot,
blaze tomu, kdo nic nemá,
nestará se, kam co schová,
večer lehne, ráno vstane,
žádný mu nic neukradne.*

Já jsem předák, kdo je víc

*Já jsem předák, kdo je víc,
málo dělám, skoro nic.
Nebudu-li mít dosti,
jaképak s tím mrzutosti,
vezmu si to u té láje,
co nepatří do partaje
a kdo mi to ihned nedá,
tomu potom třikrát běda.
Oprátek je forota,
po nás at' je potopa.*

kněze neprovedl a že se svými skupinami čekali na pokyn z ústředí, teprve pak že se chtěli zapojit do ozbrojeného povstání. Se svým výkladem neuspěl, naopak se v protokolu píše: *Soud však vidí v tom, že si dal zavolati kněze [...] shodně s názorem státního prokurátora rafinovaný úskok, který měl představit Hoříneka zbožnému obyvatelstvu jako člověka rovněž zbožného, který své činy řídí pokyny a radami duchovního pastýře.*

Největším projektem, vedle již uvedených, bylo asi osvobození gen. Karla Kutlvašra, který byl ve vězení na Mírově. Hořínek hned vypracoval plán vojenské akce: nepočetná skupina ozbrojených mužů měla přepadnout eskortu vězňů a generála unést. Neměli problém s tím, jak ho ochránit, vždyť počet ilegálních odbojářů neklesl nikdy pod číslo sedm a měli s takovou péčí již velké zkušenosti. Plán předpokládal, že gen. Kutlvašr bude chodit na práce mimo vězení, ovšem jejich vědomosti o chodu mírovské věznice byly minimální. Snažili se sice získat přesnější informace, dokonce u generálovy manželky, ale ta je považovala za provokatéry a odmítla s nimi hovořit. Při této příležitosti – bylo to v únoru 1950 – zjistil Hořínek velkou nekázeň, která celou práci velmi ohrožovala. S kýmkoli tehdy přišel do styku, ten se ho dotazoval, jak je to s generálovým osvobozením. Hořínek usoudil, že tak velká informovanost je k neprospěchu věci, a po krátké poradě, tentokrát již s Jaroslavem Němečkem, se oba

místní představitelé domácího odboje rozhodli k radikálnímu zásahu. Dohodli se, že dosavadní strukturu skupin zcela rozpustí, ukončí činnost a začnou znovu jen s malými skupinami prověřených lidí, kteří navíc budou procházet speciálním školením odbojové činnosti, které povede Hořínek sám. Dokonce si dali termín ukončení této reorganizace do června 1950. Zřejmě v té době se na ně, které ze skupin napojili agenti StB a podrobně informovali o jejich činnosti své nadřízené orgány – s jarem 1950 přišlo první zatýkání. Zatímco Němeček a další, např. František Mojžíš (o obou ještě bude řeč), odešli do ilegality a pohybovali se v kraji jako partyzáni, Hořínek se rozhodl, že se pokusí odejít na Západ a přinést směrnic i podrobnější informace o zahraničním i domácím odboji, které tak netrpělivě sháněli. Spolu s Vladimírem Krškou a Václavem Marečkem se vydali hledat cestu z republiky, navštívili Prahu i Karlovy Vary a zdálo se jim, že si zajistili bezpečný odchod. Avšak na posledním srazu v Praze pro ně sice přijelo domluvené auto, jenže spolu s ním i pracovníci Bezpečnosti, kteří je zatkli. Je skoro jisté, že při hledání kontaktů narazili na agenty StB.

Hořínek byl hlavním obžalovaným, který stál 27. 9. 1951 v soudní síni Státního soudu v Praze spolu se sedmi druhy proti určenému senátu, ježmuž předsedali JUDr. Zdeněk Kaláb s JUDr. Jaroslavem Novákem, jako státní prokurátor je doplnil pověstný

JUDr. Karel Čížek. Už při vyšetřování a ani při soudním líčení se netajil tím, že byl vždy proti komunistickému režimu a byl ochoten usilovat o jeho svržení. Prokurátorovi odpověděl, že zatčení *...se nebál, protože jsem viděl, že je dosti lidí, kteří mi pomohou při ukrývání proti StB.* Podepsal každou stránku protokolu z výslechu, ale na mnoha z nich vlastní rukou přičinil poznámku, že uvedený údaj se neztaládá na pravdě. Např. v protokolu stálo, že jeden z dalších členů skupiny, rolník Karel Louda, údajně navrhl zastrašování komunistů nemířenými střelami a Hořínek ke svému podpisu připojil: *Podepisuji s tím, že návrh „k zastrašování nemířenou střelou“ jsem učinil sám, anebo v protokolu byla patrná snaha obvinít dalšího rolníka, Cemperu, jako člena jedné ze skupin a Hořínek k tomu napsal: Podepisuji s tím, že Cemperu mi řekl, že není žádným členem skupin a odmítl se členem stát.* Nejvýznamnější byla snaha vyšetřovatelů obvinít Františka Mojžíše z organizace atentátu na újezdního tajemníka ve Vepřikově na Chotěbořsku. K tomu Hořínek dopsal: *Podepisuji s tím, že se nepamatuji, že by Mojžíš učinil výrok, že by bylo dobře zastřelit újezdního tajemníka z Vepřikova. Za ocitování stojí také jeho závěrečné ospravedlnění, které považoval za nutné připojit k obsáhlému vyšetřovacímu protokolu (má 265 stran): Ke svému ospravedlnění nemám, co bych uvedl, neboť všechno moje počínání bylo vedeno ve snaze, abych pomohl svému národu, aby se mohl vymanit a osvobodit z područí SSSR. Svým jednáním nesledoval jsem žádné zájmy, které by sloužily mému vlastnímu prospěchu, ale z přesvědčení jsem bojoval proti šířícímu se bolševismu, který hrozí zachvátit naše země. Boj proti bolševismu jsem zahájil po zralém uvážení vážnosti mého kroku a z toho důvodu prohlašuji, že jsem si byl a jsem dosud vědom všech následků. Svého jednání nelituji, poněvadž jsem upřímně přesvědčen o správnosti svého jednání.*

Asi nepřekvapí, že Hořínek byl odsouzen k trestu smrti. Odvolal se (hájl se tím, že se vlastně žádných

Alois Bláha

Foto: NA

konkrétních trestných činů nedopustil), ale neuspěl a byl 7. 2. 1952 na Pankráci popraven. Jeho sedm kolegů nedopadlo o mnoho lépe, pravda, trest smrti je minul. Alois Bláha ze Spytic u Čáslavi dostal 25 let odnětí svobody, Václav Mareček z Golčova Jeníkova 24 let, Karel Štědrý z Chotěboře 22 let, Vladimír Krška z Golčova Jeníkova 21 let, zedník Josef Koudelka a Jiří Vlach z Vilémova u Chotěboře po 20 letech a Rudolf Mentlík z Čáslavi 16 let odnětí svobody. Procesů spjatých s těmito skupinami bylo dohromady jedenáct a protáhly se až do roku 1952.⁶

Zákl. čís.	Obv.	Společně má - nemá.	Uprchl dne:
5763		Osobní spis založit:	
	Ods.		Na útěku dopaden:
			Pokus, příprava útěku:
stoupil trest sám dne		19	
lání do vazby - trestu dne 29 / 9 1951 v 10:30 hod. kým Lv StB Pankrác			
OSOBNÍ SPIS			
Bláha		Alois	
Příjmení		Jméno	
Narozen(a)		Kde	
22. 1. 1926		Spytic	
1. od 23. 3. 1950 - 12 hod. do 22. 9. 1951 - 12 hod. t. j. 1 r. 6 m. 5 d. 3 hod. - min		Okres	
Vazba		Číslo	
2.		14	
3.		Převodní povol.:	
4.		voják	
Odsouzen(a) rozsudkem		Dříve trestán:	
(místem: IV)		mimo	
K trestu		25 roků	
Pro trestný čin		1. 18/10 - 2a - 3d Pr. 2.	
Nástup trestu		22. 9. 1951 - 12 h	
Počátek trestu		1. 23. 3. 1950 - 12 h	
Přerušeni trestu			
Konec trestu		1. 23. 3. 1951 - 12 h	
Další opatření		Udržela vst. par. 140. na 10 let.	
Propuštěn na svobodu dne a hod.		10. V. 1962 am.	
Poslední bydliště (před zatčením)		Praha - 244. Pankrác	
		Nebezpečnost: 13	

Titulní strana vězeňského spisu Aloise Bláhy

Foto: NA

6 Patří k nim ilegální skupiny Opička Jan a spol. (ABS, arch. č. V-6343 MV - obžalováno 24 osob), Otakar Pozemský a spol., v níž byl začleněn i Josef Němec (ABS, arch. č. V-978 HK - obžalováno 24 osob), Procházka Otto a spol. - ilegální skupina Kutná Hora venkov (ABS, arch. č. V-6343/18 MV - obžalováno 14 osob), Chadraba Josef a spol. (ABS, arch. č. V-1214 HK - obžalováno 37 osob), Bláha Alois - Liška František a spol. (ABS, arch. č. V-1186 HK - obžalováno 48 osob), Jaroslav Němeček a spol. (ABS, arch. č. V-1188 HK - obžalováno 16 osob), Mareček Ladislav - Koutný Josef a spol. (ABS, arch. č. V-239 MV - obžalováno 13 osob), Mojžíš František a spol. (ABS, arch. č. V-1215 HK - obžalováno 9 osob), Němeček Jaroslav a spol. - podruhé (ABS, arch. č. 9302 MV - obžalováno 52 osob), Jaroslav Rejnek a spol. (ABS, arch. č. V-1079 HK - obžalováno 15 osob) a výčet ještě není úplný. Podle údajů StB bylo v této záležitosti podáno trestní oznámení na 165 osob, z předpokládaných minimálně 200 aktivně působících občanů. Snadno spočítáme, že jich před soudem stálo 228, s Hořínkem a spol. 236.

Vrátit se musíme ještě k jednomu z blízkých Hořínkových spolupracovníků, k Františku Mojžíšovi (nar. 20. 3. 1914), bývalému živnostníkovi z Nasavrk, který zřejmě patřil k jednom z nejčinnějších. To se projevovalo ve zvýšené aktivitě v získávání zbraní a také v založení vlastní skupiny, která operovala na Chotěbořsku. Tvořili ji otec Josef a syn Bohumír Caklovi ze Zhoře a z Jiříkova, Bohuslav Maruška a František Novotný, oba z Vepříkova. Na jaře 1950, asi spolu s Hořínkem, uvažovali, ale měli i pochyby o konkrétních akcích, netrpěliví z nečinnosti. S největší pravděpodobností posílali výhružné dopisy ostrého obsahu, v nichž hrozili zastřelením. V ohrožení tak byla funkcionářka MNV v Habrech Rosická, ředitel státních statků Josef Kubát ve Vepříkově, několik funkcionářů ONV z Chotěboře i z MNV v Proseči – výhružky ale nejsou přiloženy jako doličný materiál, takže nemusí vůbec jít o pravdivé tvrzení. Jisté je, že 19. 5. 1950 byl zastřelen újezdní tajemník František Piskač (ze soudních spisů není zřejmé, kde úřadoval), ale jeho smrt nebyla spojována s Mojžíšovou skupinou. Hořínek ve své výpovědi uvedl, že tajemníka zavraždili sami příslušníci KSČ, a vyšetřující celou tuto záležitost dále nerozváděl. Na jiném místě jsou jmenováni dokonce údajní původci tohoto činu, Bohumil Kruliš, Karel Mergl a bratři Kořínkové, avšak ti v žádné Hořínkově ani obdobné skupině nefiguruji. Ale v souvislosti s touto událostí Mojžíš zmizel v ilegality, vedl partyzánský život v okresech Chotěboř a Ledec nad Sázavou, organizoval jednu skupinu za druhou a připravoval je na vrcholné měření sil. Zatčen byl až v březnu 1952 – mezi partyzány se, ozbrojen samopalem a automatickou pistolí, což mu jen přitížilo, tedy pohyboval plných 23 měsíců –, souzen

začátkem července 1952. I soud nad ním byl přísný: je dalším odbojářem odsouzeným k trestu smrti. Popraven byl na Pankráci 21. 4. 1953.

JAROSLAV NĚMEČEK A ČÁSLAVSKÁ ODBOJOVÁ SKUPINA⁷

Jaroslav Němeček (nar. 4. 1. 1908), cukrář v Čáslavi a bývalý přední místní funkcionář národně socialistické strany, zaujal protirežimní pozici jistě hned po únoru 1948. Ochotně se zapojil do aktivit, které jsme již vzpomínali, hledal základnu i v Kutné Hoře u klempíře Josefa Němce, o němž se v podzemí vědělo, že vytváří odbojovou skupinu. U něho se také zúčastnil prvních schůzek a pomohl mu s nejtíživějším úkolem, totiž s péčí o partyzány, kteří žili v ilegalitě a bez podpory občanů nemohli existovat. V jeden čas se u Němce sešla skupina až osmnácti ilegálů (buď šlo o kurýry, nebo o uprchlíky z různých vězeňských zařízení, či o ty odbojáře, kterým hrozilo zatčení a kteří raději odešli do ilegality; těch bylo zřejmě nejvíce, protože většinou jejich jména neznáme, ve spisech se jen mihnou Ota Kufa, Veverka, Oplt, Reichl, Olda, Láda ad. – zdá se, že většině se podařilo odejít na Západ, ale jisté to není). Části z nich nabídl Němeček přechod na Čáslavsko a slíbil se o ně postarat. Na přelomu let 1948/1949 začal Němeček vytvářet své vlastní skupiny a tak se zapojil do odboje v této oblasti jako jeden z hlavních organizátorů. Byla jistě chyba, že byl až příliš otevřený a netajil se svými názory. Jeden z jeho kolegů, Jiří Seifert, později ve vazbě vypověděl, že každý v Čáslavi věděl, že Němeček organizuje odboj a neustále ho rozšiřuje, prý se jen čekalo, kdy udeří StB. Zdá se, že agenti StB Němečkovy aktivity monitorovali, ale mezi aktéry nepronikli. To nemůžeme říci o skupinách Josefa Němce, Němeček

totiž, když byl vyřazen z amnestie v roce 1960, napsal odvolání, v němž uváděl, že jeho skupina ani nemohla být nebezpečná, *protože byla organizována a vedena členem StB, jak bylo prokázáno*, odvolací soud však jeho tvrzení odmítl jako nepravdivé. Za dva roky, když ho minula další amnestie, své odvolání opakoval a tentokrát jmenoval mj. Hasmana jako aktivního agenta, jenže Nejvyšší soud opět jeho odvolání zamítl s tím, že Hasman jako agent pracoval ve skupině Josefa Němce.

Zřejmě v létě 1949 vyvrcholila schůzová aktivita. Máme ji zaznamenánu v září i říjnu, schůze zahrnující celou oblast se asi konaly v měsíčních intervalech. Ze spisů se dovídáme, že se jich zúčastňovalo kolem dvaceti delegátů, ne vždy se znali, nejčastěji hovořil Josef Němec a na pořadu byla často péče o partyzány. V září se taková schůze konala v Kutné Hoře a v říjnu v Kácově (trochu překvapuje, že vždy v hostinci U Dušků, to asi vyšetřovatelé popletli). Na nich bylo dohodnuto heslo (zvolání Xaver a přihlas Jindra), učila se a předávala šifrovací abeceda, připravovaly se plechové štítky jako náhražka legitimací stvrzujících příslušnost k hnutí. Dva opakující se body jednání byly charakteristické. Jednak se vždy slibovalo napojení na centrální pražské ústředí – účastníci věřili, že takové ústředí existuje a pracuje a jednou, v krátké době, přijde od něho výzva k celostátnímu povstání, na něž je nutné se co nejlépe připravit, dnes však víme s jistotou, že šlo jen o velké přání, ale organizátoři, zvláště Hořínek, věc viděli tak, že bez fungujícího ústředí nelze dosáhnout úspěchu, a asi měli pravdu. I druhá diskuse byla závažná, šlo totiž o to, jak tajnou ilegality je třeba budovat. Je až s podivem, že kácovská schůzka rozhodla, že se nebudou vytvářet výlučné trojky či šestky, které by

7 ABS, arch. č. V-1188 HK, NA, f. Státní soud, sp. zn. 6 TS I 21/52.

Jaroslav Němeček

Foto: NA

o sobě nevěděly a pracovaly by v naprostém utajení, ale že se utvoří systém jednoho vedoucího skupiny, který bude všechny znát a v případě potřeby je bude aktivovat. Zřejmě se účastníci schůzek domnívali, že vojenské měření sil je záležitostí krátké doby a že je drtivá většina veřejnosti – na venkově to asi byla pravda – zaměřena protirežimně a že nějaké masivní shromažďování těchto aktivit nehrozí. Není divu, že zatýkání na začátku padesátých let pak mnohdy mělo lavinovitý charakter.

Z Němečkem řízených skupin se zásada maximálního utajení uplatnila jen u tzv. sokolské odbojové skupiny Čáslav. Ta se organizovala ve formě tzv. šestek a vyšetřovatelé StB ji také považovali za nejnebezpečnější. Ve spisech se uvádí, že proto, poněvadž byla neúspěšnější ve shromažďování zbraní a také v pořádání sbírek, na podporu partyzánů bylo zapotřebí sehnat pěknou sumu peněz. Pravděpodobným vedoucím této skupiny byl ing. Josef Oliva (přiznal jenom, že jejich sku-

Zákl. čís.	Obv.	Společensky má - nemá.	Upřesnění:
4709	Ods.	Osobní spis založil:	Na útěku dopaden:
			Pokus, příprava útěku:
stoupil trest sám dne 19			
lán-a do vazby - trestu dne 5/4 1952 v 13 hod. kým Kv-SčP Pardubice			
OSOBNÍ SPIS			
Němeček		Jméno	Jaroslav
Příjmení		Rozená nebo přezdívk	
Narozen(a) 4. 1. 1908.		Kde Kutná Hora	Okres Kutná Hora
1. od 12. 11. 1951 13 hod. do 5. 4. 1952 11 hod. t. j. - r, 4 m, 23 d, 19 hod, 15 min.			
Vazba			
Odsouzen-a rozsudkem			
1. Státní soud v Praze z 5. 4. 1952 č. j. 674 I 21. 11. 52			
2.			
3.			
4.			
trestu			
1. Státní soud v Praze z 5. 4. 1952 č. j. 674 I 21. 11. 52			
2.			
3.			
4.			
Pro trestný čin			
1. § 78/1c, 24, b, 3d, f, h. zák.			
2.			
3.			
4.			
Nástup trestu 5. 4. 1952. v 11. hod.			
Počátek trestu 1. 12. 11. 1951. v 15. hod.			
2.			
3.			
4.			
Přerušení trestu 19. 6. 1963, od 19. 6. 1963 do 16. 3. 1964 do 18. 6. 1964			
Konec trestu 1. 12. 11. 1951. v 15. hod.			
2. 12. 11. 1951			
3.			
4.			
Další opatření 4. 2. 1964 prodloužení			
1/2 = 12. 11. 1964			
Propuštění na svobodu 4. 2. 1964 prodloužení			
13			
Poslední bydliště (před zatčením) Čáslav, Školní nám. 106.			

Titulní strana vězeňského spisu Jaroslava Němečka

Foto: NA

pina měla udržovat pořádek při eventuálních nepokojích, které by byly spjaty s převratem, ale mluvil o čtyřkách, nikoli o šestkách, a byly prý čtyři, většinu tvořili učitelé, kteří byli zřejmě zároveň sokolskými cvičiteli. Z nich k nejznámějším pa-

tril čáslavský středoškolský profesor tělocvik Bohumil Böhms. Ten přiznal sběr peněz a vytváření jakéhosi katalogu zbraní, aby se vědělo, kdo má jakou zbraň, ale jejich shromažďování popřel. Je zajímavé, že někteří z učitelů byli členy KSČ, většinou do

strany vstoupili po Únoru. Jistě byli v Čáslavi oblíbení a známí. Např. v osobním spisu Jiřího Seiferta je uložen podsvazek nazvaný Akce Jirka, kde jsou dokumenty k jeho zatčení v létě 1951. Seifert byl před-únorový okresní tajemník národních socialistů v Čáslavi, samozřejmě vyakčnený, který poté a v době zatčení pracoval jako pomocný dělník v čáslavském družstvu cementářů. Velitel zatýkacího komanda ve své zprávě o zatčení až dojemně píše mj.: *Před odchodem se s manželkou rozloučil podáním ruky a polibkem. Dále pak šel k dětské postýlce, kde též políbil spícího syna. Na dvoře a z vedlejšího domu vystoupili jeho známí a přibuzní, kteří ho všichni objímali a líbali a s kterým se loučili.*

Jak rozsáhlá byla činnost, kterou vykonával jako organizátor Jaroslav Němeček, je vidět z velikého počtu souzených a odsouzených. Sám Němeček stál před soudem dvakrát, jednou se skupinou 14 svých spolupracovníků, podruhé s 52. V samostatných přelíčeních byli dále odsouzeni jeho kolegové, kteří pracovali „pod vedením“ Jaroslava Němečka, jak se pravilo v soudních protokolech – rolník Alois Bláha spolu se 48 osobami, bývalý mlynář Otakar Pozemský s 23 dalšími občany a Jaroslav Rejnek, staršina československé armády z povolání, s 15člennou skupinou. Těžko se to z vyšetřovacích spisů měří, ale asi nejvýdatnější pomocí byla pro Němečka Bláhova skupina (Alois Bláha, nar. 28. 1. 1926), jednak byli její vedoucí už dosti zkušení – vydrželi soustavně pracovat v odboji přes dva roky – a jednak výkonní, pokrývali velkou část tehdejšího Pardubického a Jihlavského kraje. Oni zajišťovali úkryt partyzánů, jistě i jejich potřeby, dělali jakési spojky celému hnutí, shromažďovali zbraně a věděli o všech pláno-

ných aktivitách, o nichž se jistě horlivě mluvilo, ale s nimiž se čekalo až na pokyn pomyslného ústředí. Nakonec ukrývali 20 měsíců i samotného Němečka. Vyšetřovatelé za nejaktivnější Bláhovy pomocníky označili bývalého živnostníka Františka Lišku (nar. 13. 10. 1913), učitele Václava Paplhána (nar. 1. 8. 1920) a rolníky Karla Kudrnu (nar. 23. 10. 1901) a Josefa Běhounka (nar. 7. 6. 1923), u něhož se zabydlel především Hořínek.

K jisté krizi došlo v únoru 1950, ale hnutí jako celek jí zasaženo nebylo. Do Prahy byla svolána schůzka, pravděpodobně z iniciativy Josefa Němce, na níž se dokonce střídalo (viz další kapitola) a Josef Němec byl spolu s dalšími zatčen. Němeček v Čáslavi na tento incident reagoval tím, že odešel mezi partyzány, a jak jsme již uvedli, ukrýval se mezi nimi až do poloviny listopadu 1951, kdy byl zatčen.

Před Státní soud v Praze se Němeček dostal až v dubnu 1952 a dostal doživotí. Ve spisech prokuratury⁸ je zajímavá zpráva z 27. 3. 1952, v níž prokurátor Karel Čížek podává nějaké rozhodovací trojce své dobrozdání a píše, že po prostudování spisů pro Němečka absolutní trest, jenž byl zřejmě uvažován, z profesních důvodů *nepřichází v úvahu*, a doporučuje tzv. nejvyšší dočasný trest, tj. doživotí, jak se pak také stalo. Němeček ve vězení využil každé příležitosti k žádosti o obnovu trestního řízení. První takovou žádost podal spolu se svými čtyřmi kolegy v létě 1956. Uváděli, co už víme, totiž že nebyli nebezpeční, protože byli pod kontrolou StB. Krajský soud v Pardubicích jejich žádost 14. 11. 1957 zamítl, s pomocí inspekce ministra vnitra usoudil, že mjr. Hasman byl sice spolupracovníkem StB, ale pracoval v kutnohorské sku-

pině, ne v čáslavské, a s Němečkem se nikdy ani nesešel. Tvrzení stěžovatelů, pravilo se ve zprávě, je tedy *liché a neopodstatněné*. Němečkovi byl amnestií poprvé trest snížen v roce 1955 na 25 let vězení, následující amnestií z 19. 10. 1963 mu bylo z trestu odebráno dalších 5 let, takže zbývalo 20 let odnětí svobody. Z amnestie v roce 1960 i 1962 byl vyřazen (vždy zbytečně podal stížnost), podmíněně propuštěn byl až 7. 2. 1964 se zkušební dobou šesti let. Ještě před propuštěním se jeho rodina přestěhovala do Příbrami.

JOSEF NĚMEC A ODBOJOVÁ SKUPINA KUTNÁ HORA⁹

Josef Němec (nar. 21. 8. 1903) patřil k dalším předním účastníkům odbojové aktivity v tomto kraji. Byl to rovněž národní socialista, dokonce člen širšího výkonného výboru této strany, který byl předním funkcionářem MNV v Kutné Hoře, po únoru 1948 ovšem vyakčnen. Již v polovině roku 1948 se domluvil s jiným členem své strany Ottou Stehlíkem (nar. 1. 11. 1924) na potřebě aktivně pracovat. Není třeba pochybovat, že šlo o obecný příkaz, který putoval po jednotlivých českých krajích od nového ilegálního pražského vedení této strany. Odpovídá tomu činnost, kterou se od samého začátku zaobírali: sbírali peníze na fond pomoci rodinám zatčených spolustraníků a snažili se vytvořit nějaký systém sběru informací, který by byl k dispozici zahraničnímu vedení, hledali i nejjistější cesty, jak tyto soustředěné informace politického, vojenského a hospodářského charakteru spolehlivě posílat za hranice. Další aktivity už zřejmě byly z jejich vlastní hlavy, doufali, že se za pomoci Západu připravuje brzké střetnutí, shromažďovali proto zbraně a stře-

8 NA, f. Generální prokuratura, sp. zn. Rk 282/56.

9 K této kapitole viz Vyšetřovací svazky ABS, arch. č. V-6343, zv. části 1, 2, 3, 14, 21, 23, 24, 26 MV.

Otto Procházka

Foto: NA

livo, nebo se alespoň snažili mít přehled, kde v této oblasti zbraně jsou, aby byly k dispozici, až budou zapotřebí. Připravovali také plány na budoucí obsazení důležitých podniků a center místní moci, úřadů i stanic SNB. To všechno mělo sloužit k úspěšnému provedení očekávaného převratu.

Největší nevýhodou, která vyplývala asi z přesvědčení, že drtivá část obyvatelstva stojí na jejich straně a nesouhlasí s novým režimem, byla otevřenost této skupiny. Začala pracovat asi v počtu 30 lidí (k nejbližším spolupracovníkům Josefa Němce patřili dále Ota Hnízdo, Rudolf Hofman a František Vašíček), ale záhy obsáhla neuvěřitelné číslo přibližně 140 lidí, kteří byli o práci této ilegální organizace informováni. Brzy této skupině přibyla další velká starost, ke které se ovšem sami přihlásili – tou byla péče o partyzány, v ilegalitě žijící odbojáře. Byli to, jak už víme, kurýři, utečenci z různých vězeň-

Zákl. číslo 4934	Obv.	Společný má - nemá. Osobní spis založil:	Na útěku dopaden:
Ods.			Pokus, příprava útěku:
zastoupil trest sám dne		19	
odán do vazby – trestu dne 19 18 19 49 v 12 hod. kým			
OSOBNÍ SPIS			
Procházka Otto		Zaměstnání: <i>pleš</i>	Původní povol.: <i>pleš</i>
Jméno		Rod. stav: <i>nevdaný</i>	Voják-nevoják
Příjmení		Národnost: <i>česká</i>	Dříve trestán: <i>nebyl</i>
Rozená nebo přezdívka			
Narozen(a) 4.3.1924	Kde Dobruška	Okres Brno	
1. od 19.8.1949-12.8.1959 hod. do 12.8.1959 hod. t.j. 1 r., 5 m., 10 d., 5 hod., 30 min.			
Vazba			
1. 5.8.1959 Brno z 22.1.49 19.8.1959 12.8.1959			
2.			
3.			
4.			
Odsouzen-a roz- kem (nálež. m. NV)			
1. 5.8.1959 Brno z 22.1.49 19.8.1959 12.8.1959			
2.			
3.			
4.			
K trestu			
1. 5.8.1959 Brno z 22.1.49 19.8.1959 12.8.1959			
2.			
4.			
Pro trestný čin			
1. 5.8.1959 Brno z 22.1.49 19.8.1959 12.8.1959			
2.			
4.			
Nástup trestu			
1. 12.1959			
2.			
4.			
Počátek trestu			
1. 19.8.1949			
2.			
4.			
Přerušeni trestu			
1. 19.8.1949			
2.			
4.			
Konec trestu			
1. 19.8.1949			
2.			
4.			
Další opatření			
1. 10.5.1962 A			
2.			
4.			
Propuštění na svobodu dne a hod.			
1. 10.5.1962 A			
2.			
4.			
Poslední bydliště (před zatčením)			
1. 10.5.1962 A			
2.			
4.			
Nebezpečnost:			
1. 10.5.1962 A			
2.			
4.			

Titulní strana vězeňského spisu Otto Procházky

Foto: NA

ských zařízení a ti odbojáři, kteří se před možným zatčením raději skryli. Původně šlo o šest partyzánů, jejichž jména známe z vyšetřovacích spisů – byli to Stanislav Hašek, Václav Uher, Vlasta Chvojka, jenž se brzo zařadil

mezi kurýry, Otto Bernátek, Oldřich Veverka a také Evžen Vítek, kurýr, který skoro systematicky chodil sem a tam a za hranice nosil zprávy a zpět zase pokyny i informace. Víme, že když jejich počet přesáhl desítku,

vypomohl Josefu Němcovi koncem roku 1949 Jaroslav Němeček a převlel si část partyzánů do své čáslavské oblasti, z jmenovaných Oldřicha Veverku, ale také Ottu Kufu, uprchlého z vězení, i Stanislava Oplta a Miroslava Reichla, studenty skrývajících se před zatčením. Jenže, víme to skoro najisto, to byla cesta pro proniknutí orgánů StB do celé odbojové sítě. Mezi novými partyzány se náhle objevil údajný mjr. Hasman, který prý přišel z Londýna, a vzhledem ke své hodnotě si osoboval právo na vojenské řízení aktivity partyzánů. Zatímni partyzáni, pokud měli spojení se zahraničím, byli propojeni s centrály na území NSR, takže o Hasmanovi nikdo nevěděl. Je třeba upozornit, že jednotlivé skupiny měly v zásadě velký zájem pečovat o své partyzány, počítaly s tím, že se postarají o vojenskou stránku povstání, které očekávaly v nedalekém časovém horizontu. Běžně se předpokládalo, že komunistický režim nepřežije rok 1949, v některých skupinách, jako např. mezi členy skupiny Věrní zůstaneme, se počítalo s tím, že převrat bude realizován nejpozději 17. listopadu 1949, a připravovali se na něj.

Za Hasmanovy účasti se začaly ve skupině Josefa Němce chystat konkrétní protirežimní akce. Jednou z prvních mělo být zastřelení předsedy ONV v Kutné Hoře Čiháka a předsedy MNV v téměř městě Vrány. Úkol, který měli provést partyzáni, byl rozebírán ze všech stran, ale vedení skupiny Kutná Hora k němu nakonec nedalo pokyn a střelbu nahradily výhrůžné dopisy. Další skupina dostala za úkol napláňovat atentát na předního politika země, Ludvíka Svobodu nebo Antonína Zápotockého, měl být přepaden, když autem pojedí na svou rekreační chalupu (plán byl vypracován do detailu, po padesáti metrech měly čekat tři ozbrojené dvojice). Pak přibýly úkoly destruktivního charakteru, bomba měla být položena do pražské budovy ústředního výboru Komunistické strany, na pánské záchodky ve středu

Václavského náměstí v Praze, také železniční trať u Čerčan měla být vyhozena do povětří. Akce byly plánovány na polovinu února 1950. Jenže v té době už mezi partyzány i některými odbojáři vzklíčilo podezření, že Hasman není tím, za koho se vydává, a Němec jako vedoucí byl požádán, aby celou záležitost prošetřil. To se mělo stát na schůzce v Praze v polovině února, kde se vedení skupiny Kutná Hora mělo sejít s Hasmanem. Tajně se schůzky chtěli zúčastnit někteří partyzáni, a to od Němečka, kteří byli o zradě Hasmana přesvědčeni.

Schůzka se konala 17. února 1950 v 21 hodin ve známé pražské kavárně Paříž a přišli na ni za skupinu Kutná Hora Němec, Rudolf Hofman a Jan Mašín, přišel i Hasman a za partyzány se od Němce nechal pozvat Opl. Partyzáni však přijeli tři a Veverka s Reichlem, kteří byli ozbrojeni, hlídali před kavárnou a chtěli jistě zasáhnout až na pozvání. Jenže informována byla i StB (v protokolu stojí, že agenturní zprávou) a brzy po 21. hodině začali příslušníci StB obsazovat celý prostor. Není divu, že se střetli s dvěma hlídkujícími partyzány. Došlo ke střelbě, zahynul při ní náhodný chodec (Josef Pavliš), ale postřeleni byli i oba partyzáni a zatčeni spolu se všemi, kteří byli uvnitř. Oba zranění byli převezeni do vězeňské nemocnice, Reichl zde přemluvil sestru, která ho ošetřovala (Marii Jelínkovou), aby mu dala žiletku, se kterou si poté podřezal žíly (sestra Jelínková byla později postavena před soud a dostala 5 let vězení). Je samozřejmé, že skupina Kutná Hora byla zatčením silně decimována, ale odbojová činnost v kraji přerušena nebyla. Soud se konal v březnu 1951 a nejvyšší trest dostali Němec spolu s Opltem, oba po 25 letech vězení, Veverkovi bylo vyměřeno 24 let vězení atd.

Je na místě se alespoň zmínit o dalších skupinách, které se zapojovaly do výše zmíněných aktivit. Byla to např. odbojová skupina Kutná Hora venkov, jejíž vznik začátkem roku

1949 inicioval správce lihovaru v Žichovicích Otto Procházka (nar. 24. 5. 1914), rovněž bývalý národní socialista. Začlenil do ní dalších minimálně třináct lidí, největšími jeho pomocníky byli dělník Jaroslav Dvořák a rolník Josef Trnka, i oni se hlavně starali o partyzány. Ale také si vytkli zajímavý úkol založit ve všech vesnicích kutnohorského okresu odbojovou buňku. Není jisté, zda se jim to povedlo. Kurýr Evžen Vítek u nich na svém psacím stroji přepisoval zprávy, které shromáždil, a přechovávali také dvě vysílačky. Zatčení byli postupně v druhé polovině roku 1950, souzeni až v dubnu 1951, jejich uznávaný vedoucí O. Procházka byl odsouzen na 20 let. Vítek se v téže době mohl opírat ještě o další poměrně početnou skupinu (měla 24 členů), kterou organizoval tehdejší úředník ONV v Kutné Hoře Jan Opička (nar. 24. 12. 1904). Silnou stránkou jejich činnosti byl sběr zbraní pro blížící se převrat, jak očekávali, k zatýkání mezi nimi ovšem došlo poměrně brzy – již koncem roku 1949 – a neaktivnější členové, jako byli zámečníci Václav Uher a Stanislav Hašek nebo malíř pokojů Adolf Ježek, rychle přešli mezi partyzány.

Opomenout nelze ani skupinu jménem Věrní zůstaneme. Založil ji národní socialista Jiří Matoušek (nar. 2. 5. 1914), bývalý okresní tajemník této strany v Kostelci nad Černými lesy, spolu s Josefem Stárkem (nar. 7. 7. 1910), úředníkem ONV v Jílovém, již v listopadu 1948. Usilovali o pevnou organizaci, své spolupracovníky svolali na oficiální ustavující schůzi v březnu 1949 do ordinace svého kolegy MUDr. Bohumila Vinše v Pyšelicích, která se stala jejich pravidelnou základnou. Tam také v dubnu na další schůzi přijali zvláštní politické prohlášení o odhodlání bojovat proti režimu, složili zvláštní slib věrnosti, připravili si legitimace i rozdělili funkce. Vydatným pomocníkem se ukázal být bývalý vrchní strážmistr SNB František Folprecht, který do skupiny přinesl osm pisto-

Jan Opička

Foto: NA

li. Vůbec sběr zbraní a příprava na vojenské povstání byly hlavní stránkou jejich činnosti, k němu směřovala většina jejich úvah, i když výsledek jejich aktivity nebyl kdovíjaký – podle soudního protokolu jim bylo zabaveno 15 pistolí, 1 vojenská puška, 11 loveckých zbraní a větší množství nábojů. Připravili plán přepadení skladu lidových milic v n. p. Svit ve Zruči nad Sázavou (akci měl vést Vladimír Lukeš, jinak technický úředník ČKD), zabývali se také myšlenkou, jak si opatřit větší množství zbraní na vojenské střelnici v Benešově. Měli i vysílací stanici, ale marne hledali kontakty, pro něž by ji mohli využít. Do skupiny se zařadili také dva mladí partyzáni Jaroslav Šrámek a Jiří Hrabák, kteří utekli z povinné vojenské služby. Vedení skupiny rozhodlo, že jim vyjedná přechod na Západ – bylo jejich samozřejmou povinností navázat kontakty a vrátit se s pokyny. Ale oba dva byli při přechodu hranic zatčeni a rozbití skupiny na sebe nedalo dlouho čekat. Již v říjnu 1950 proběhl soud, oba hlavní organizátoři skupiny, Matoušek a Stárek, dosta-

Zákl. čís. 5529	Obr.	Společníky má - nemá.	Uprchl dne:
	Ods.	Osobní spis založil:	Na útěku dopaden:
			Pokus, příprava útěku:
Nastoupil trest sám dne 19			
Dodán-a do vazby - trestu dne 19 v hod. kým			
OSOBNÍ SPIS			
Opicka Jan		Zaměst. nápl. řemesl	Převod. povol. voják
Příjmení Jméno		Rod. stav: svobod	Voják: ano
Rosená nebo přezdívka		Národnost: česká	Držba trestní: ne
Narozen(a) 24. 12. 1904 Kde Janborská Polná Okres Valaš			
1. od 8. 1. 1950. hod. do 30. 9. 1950. hod. t. j. r. m. d. hod. min.			
Vazba			
1. A. i. Chala z 30. 1. 9. 1950 č. j. A-1-1-97/50			
Odsouzen-a rozsudkem (náleznem - IV)			
1. 20 let			
K trestu			
Pro trestný čin 1. vclerada 84/3 z 23. 1. 1950			
Nástup trestu 30. 9. 1950			
Počátek trestu 1. 1. 1950			
Přerušení trestu 13. 1955			
Konec trestu 13. 1955			
Důl. opatření			
Prohlášen ve svobodě dne 1. 10. 1953 z 14. 10. 1953			
Nebezpečnost:			

Titulní strana vězeňského spisu Jana Opičky

Foto: NA

li svorně 25 let vězení, ostatní je s vysokými tresty následovali.

Jako poslední jmenujme odbojovou skupinu Bratrstvo, která už na podzim 1948 vznikla v Kolíně. Byla to doslova studentská skupina, ustavila se na kolínské chemické průmyslovce a jejím iniciátorem byl student Boris Volek (nar. 26. 8. 1928), nakonec jich bylo osmnáct. Zprvu se zabývali spíše letákovou aktivi-

tou, navzájem se utvrzovali v odporu vůči komunistickému režimu, ale v létě 1949 vyslali ze svého středu Evžena Vítka (nar. 17. 11. 1924) na Západ, aby tam navázal potřebné kontakty. Chtěli být užiteční. Vítek svůj úkol splnil znamenitě, o prázdninách 1949 už byl zpět a mohl se pochlubit napojením na bývalého pardubického profesora ing. Žemlu (původně zakladatele odbojové sku-

piny Jiří již v první polovině roku 1948, který v listopadu 1948 odešel na Západ – v nepřítomnosti byl odsouzen k trestu smrti), jenž zprostředkoval směrnic a pokyny k další práci.

Dva hlavní úkoly zněly: shromážďovat maximum zpráv hospodářské, vojenské a politické povahy a zajistit jejich pravidelné předávání na Západ, do Žemlových rukou. První jejich zprávy se týkaly stavu lidových milic na Kolínsku, úřadů ministerstva vnitra apod. Jeden z úkolů byl zvláště zajímavý: měli připravit speciální mapy, na nichž by byla zakreslena místa, kde by mohla provizorně přistávat letadla ze Západu. Stále se počítalo s možným vojenským střetem a příprava na takový převrat, spojený s měřením vojenských sil Západu i Východu, byl druhý úkol, který sledovali. Záměrem mohl být jen sběr zbraní, ani jim se příliš nedařilo, i když měli k dispozici i samopal.

Evžen Vítek, bývalý student kolínské chemické průmyslovky, byl ústřední postavou odbojových skupin této oblasti v druhé polovině roku 1949. Nejenomže jako kurýr přešel v krátké době hranice sem a tam asi čtyřikrát, ale nosil s sebou shromážděné zprávy a také vodil další kolegy. Například v říjnu 1949 s ním odešel další student Antonín Smrčka, cílem bylo připravit ho na Západě pro roli radiotelegrafisty, který by byl schopen využít připravené vysílačky, v prosinci 1949 vedl s sebou Stanislava Chvojku, jenž se skrýval mezi partyzány u Jaroslava Němečka; plánovalo se, že rozšíří řady kurýrů. Vítek zde jako jeden z mála propojoval téměř všechny skupiny. Zdá se, že svou činnost podle pokynů rozšiřoval i na Prahu, vesměs obcházel tzv. mrtvé schránky a shromáždňoval připravené zprávy. Asi to stále byla ta nejspolehlivější cesta ke spojení s politickou emigrací na západě Evropy. Naposledy přišel v dubnu 1950 ze Západu s falešnými doklady jako Evžen Nahrádil. Sice nebyl zastižen ve své oblasti, ale když se vracel na

Dnes působí agitační plakátek směšně, v 50. letech byl však míněn smrtelně vážně

Foto: archiv Františka Stárka

Západ koncem dubna, byl při přechodu hranic zajat. Celá studentská skupina byla spolu s ním (Vítek byl ale souzen v samostatném procesu) souzena v rozmezí dvou měsíců, na přelomu let 1950 a 1951. Vítek dostal obligátních 25 let, k Volkovi byl soud poněkud shovívavější, obdařil ho 18 lety odnětí svobody.

ZÁVĚR

Výčet odbojových skupin a stručný popis jejich činnosti na Čáslavsku, Kutnohorsku a v okolí Železných hor na samém počátku padesátých let minulého století je jen malou sondou do velké kapitoly protikomunistického odporu v pounorových letech. Často se soudí, že třetí odboj neexistoval anebo jen v nepatrné míře, ale pravdou je úplný opak. Komunisté totiž cíleně potírali jakékoli tvrzení o protikomunistickém odporu, chtěli důsledně prosadit tezi, jež je velmi rozšířena dodnes, že česká i slovenská veřejnost se nemohla dočkat komunistické vlády a všestranně ji podporovala. Nebude tak těžké dokázat opak.

Jedna věc nás ovšem trápí. Hluběji uvažující zájemce snadno pozná, že

většina uvedených faktů se opírá o vyšetřovací agendu bezpečnostních orgánů a nebo soudů a prokuratury. Je to jistě důležitý pramen, ale jen jedna stránka pohledu. Není třeba ujišťovat, že zatčení se snažili svou aktivitu co nejvíce utajit, popírali ji, dokud nebyli stoprocentně usvědčeni (někdy si ovšem zase vymýšlely orgány StB, aby mohly být vyřčeny tvrdé tresty), a zvláště v době, která se vlivem vývoje komunistického světa naskytla, kdy bylo možné žádat o obnovu trestních řízení, nebo v etapě rehabilitací svou aktivitu z pochopitelných důvodů doslova bagatelizovali. Chybí zde tedy osobní svědectví aktérů doby, dílčí regionální studie. Není třeba říkat, že je nejvyšší čas, neboť zmíněná doba se nenávratně propadá do vzdálené historie. Uvádím tato slova proto, aby se pamětníci, ať už osobně nebo jejich rodinní příslušníci, o nichž se v textu píše (anebo také nepíše), netajili svými vědomostmi o zmíněných časech i událostech. Redakce (jan.hanzlik@ustrcr.cz) i autor (vaclav.veber@ustrcr.cz) jim budou za jakoukoli připomínku, která rozšíří nebo upřesní jejich znalosti, nesmírně vděční.

pd